

STUDIEPLAN FÖR FORSKARUTBILDNING I BYSSANTINOLOGI

1 Beslut

Studieplanen är fastställd av språkvetenskapliga sektionen 1998-11-26 att gälla fr.o.m. 1999-01-01 och senast ändrad av språkvetenskapliga fakultetsnämnden 2003-12-04.

Forskarutbildningen ges i den omfattning tillgängliga resurser medger. Det som nedan sägs om forskarutbildning gäller, där inget annat anmärks, utbildning såväl för doktorsexamen som för licentiatexamen.

2 Mål för utbildningen

Utbildningen för doktorsexamen har som mål dels att ge vidgade och fördjupade kunskaper om det bysantinska rikets historia och kultur samt vidgade och fördjupade insikter och färdigheter i bysantinsk grekiska, både arkaiserande konstprosa och folklig medeltidsgrekiska; dels att ge sådan kännedom om forskningsmetodik som sätter den forskarstuderande i stånd att som ett led i utbildningen självständigt lösa en forskningsuppgift av en i förhållande till den disponibla tiden rimlig svårighetsgrad och gör honom/henne väl förberedd för mer omfattande insatser i en fortsatt verksamhet som forskare.

Utbildningen för licentiatexamen har som mål att ge fördjupade ämneskunskaper i bysantinologi samt behärskning av forskningsmetodik och självständigt vetenskapligt arbete av kvalificerat slag, dokumenterad i en vetenskaplig uppsats.

3 Tillträde till forskarutbildningen

Man kan ansöka om att antas antingen till utbildning för doktorsexamen eller till utbildning för licentiatexamen. Den förra utbildningen omfattar fyra år, den senare två år.

3.1 Allmänna bestämmelser

Till forskarutbildning får antas endast så många studerande som kan erbjudas handledning och godtagbara studievillkor i övrigt och som har studiefinansiering enligt Högskoleförordningen (HF) kap. 9.

3.2 Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet har den som genomgått grundläggande högskoleutbildning om minst 120 poäng eller som i annan ordning inom eller utom landet har förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper. Om det finns särskilda skäl, får fakultetsnämnden för en enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet.

3.3 Särskild behörighet

För särskild behörighet att antas till forskarutbildningen i bysantinologi krävs att den sökande har godkänt resultat på kurser motsvarande magisternivån i ämnena grekiska/bysantinologi, därav 40 poäng i bysantinsk grekiska/bysantinologi C och D. Särskild

behörighet har också den som i annan ordning inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

3.4 Förkunskapsrekommendationer

Kunskaper i svenska, engelska, tyska och franska är normalt nödvändiga för att kunna följa undervisningen, tillgodogöra sig kurslitteraturen och den för forskningsuppgiften relevanta sekundärlitteraturen samt orientera sig i aktuell vetenskaplig litteratur. Förkunskaper i medeltidens allmänna historia och konsthistoria och i antikens, särskilt senantikens, kultur och samhällsliv är önskvärda. Också kunskaper i nygrekiska är önskvärda och kan, beroende på den planerade forskningsuppgiftens karaktär, vara nödvändiga. Kunskaper i latin kan vara behövliga liksom förmåga att ta ställning till vetenskaplig litteratur på ryska. Den forskarstuderande bör före antagning till forskarutbildningen samråda med sin blivande huvudhandledare om de särskilda förkunskaper som kan vara aktuella för den planerade forskningsuppgiften.

4 Antagning och urval

Antagning av sökande till forskarutbildning i bysantinologi utlyses i mån av medel en gång per år. Tidpunkten för ansökan (vanligtvis i oktober) meddelas av institutionen. Den sökande skall till sin ansökan foga en kortfattad forskningsplan eller på annat sätt redogöra för sina forskningsintressen. Antagning bereds av institutionens vetenskapliga råd och beslutas av prefekten på delegation av fakultetsnämnden.

Beslut om antagning skall grunda sig på en bedömning av den sökandes förmåga att tillgodogöra sig forskarutbildningen. Särskild vikt skall därvid fästas vid graden av mogenhet och förmåga till självständigt omdöme och kritisk analys, visad bl.a. genom examensarbeten på kandidat- och magisternivå. Intervju med den sökande kan också komma ifråga.

5 Individuell studieplan

För varje forskarstuderande skall i samråd mellan honom/henne och huvudhandledaren upprättas en individuell studieplan som både uppfyller fakultetsnämndens krav och är anpassad till institutionens behov av reglerade samarbetsformer. Studieplanen skall tillstyrkas av prefekten och fastställas av fakultetsnämnden.

Den individuella studieplanen skall innehålla en tidsplan för den studerandes forskarutbildning, en beskrivning av de åtaganden som den forskarstuderande, huvudhandledaren, institutionen och fakultetsnämnden har under utbildningstiden samt vad som i övrigt behövs för att utbildningen hela tiden skall kunna bedrivas på ett effektivt sätt.

Studieplanen följs upp av fakultetsnämnden minst en gång varje år. Vid uppföljningen skall den forskarstuderande och huvudhandledaren informera fakultetsnämnden om hur utbildningen framskrider. Fakultetsnämnden kan när det är påkallat göra de ändringar i den individuella studieplanen som behövs. Innan en ändring görs skall forskarstuderande och huvudhandledare ges möjlighet att yttra sig. Med sina underskrifter skall de intyga att de godkänt studieplanen och de ändringar som gjorts i den.

6 Utbildningens innehåll och uppläggning

6.1 Utbildningens längd

Utbildningen för doktorsexamen skall normalt kräva fyra års heltidsstudier och för licentiatexamen två års heltidsstudier. Härvid förutsätts att den forskarstuderande har de förkunskaper som krävs och ägnar sig åt studierna på heltid samt utnyttjar undervisning och handledning effektivt. Ansvaret för att tidsplanen hålls vilar både på den forskarstuderande och på huvudhandledaren. Avvikelse i tidsplanen måste dokumenteras i den individuella studieplanen (se ovan). Utbildningstiden får förlängas bara om det finns särskilda skäl för det, såsom ledighet på grund av sjukdom, för tjänstgöring inom totalförsvaret eller för förtroendeuppdrag inom fackliga organisationer och studentorganisationer eller föräldraledighet.

6.2 Utbildningens uppläggning

Utbildningen för doktorsexamen består av en kursdel om 60 poäng och en avhandlingsdel om 100 poäng och för licentiatexamen av en kursdel om 40 poäng och en uppsatsdel om 40 poäng. Kursdelen föregår normalt avhandlings- resp. uppsatsdelen, men diskussion om ett kommande avhandlingsämne bör på ett tidigt stadium tas upp med huvudhandledaren.

6.3 Undervisning

Undervisning i samtliga ingående kurser ges inte varje läsår. Tillgängliga resurser tas i anspråk för sådan undervisning som vid varje tidpunkt bedöms vara mest angelägen. Den forskarstuderande uppmanas därför att i möjligaste mån utnyttja den undervisning som ges och skall också delta aktivt i seminarieverksamheten inom ämnet, där han/hon förväntas fortlöpande presentera sina resultat. Vid seminarierna ges undervisning i forskningsmetodik i samband med att olika vetenskapliga problem behandlas. Vissa kurser eller viss undervisning kan ges i samarbete med eller av andra avdelningar/institutioner eller av fakulteten gemensamt. Den forskarstuderande bör utnyttja de tillfällen som ges att bevista gästföreläsningar både inom det egna ämnet och inom angränsande ämnen.

6.4 Handledning

Vid antagning till forskarstudier utses (minst) två handledare: en huvudhandledare med huvudansvar för forskarutbildningen – inklusive avhandlingsarbetet – och en biträdande handledare. Huvudhandledaren skall vara anställd vid eller adjungerad till Uppsala universitet. Handledarna skall ha doktorsexamen eller motsvarande och minst en skall ha docentkompetens. Det är viktigt att handledning sker regelbundet under hela utbildningstiden. Den forskarstuderande har rätt till handledning motsvarande fyra års heltidsstudier för doktorsexamen och två års heltidsstudier för licentiatexamen, om inte fakultetsnämnden beslutar annat. Den forskarstuderande som begär det har rätt att byta handledare.

6.5 Kurser

Förutom ett aktivt deltagande i det högre seminariet i bysantinologi under utbildningstiden omfattar kursdelen i utbildningen för doktorsexamen följande sju kurser:

Kurs 1. HISTORIA OCH HISTORIESKRIVNING (10 poäng)

Förutom sekundärlitteratur ca 400 sidor text. Urvalet bör innefatta olika typer av historieskrivning och sträcka sig från Prokopios till någon av de författare som skildrar Konstantinopels fall 1453.

Kurs 2. IDÉ OCH LÄRDOMSHISTORIA INKL. DE POLITISKA IDÉERNAS HISTORIA (10 poäng)

Förutom sekundärlitteratur ca 350 sidor text, förslagsvis hämtade från Fotios *Bibliothéke*, Psellos skrifter om antik litteratur (t.ex. försvaret för Platon), Theodoros Metochites essäer, Konstantin Porfyrogenetos *De administrando imperio*.

Kurs 3. KYRKAN OCH DEN TEOLOGISKA LITTERATUREN (10 poäng)

Förutom sekundärlitteratur ca 400 sidor text, däribland ett par hymner av Romanos, några texter till belysning av bildstriden, ett stycke ur Johannes Damaskenos *Ékthesis akribés*, en predikan av Fotios och en representativ helgonbiografi.

Kurs 4. KONST OCH ARKEOLOGISAMT KONSTANTINOPELS TOPOGRAFI OCH BYGGNADSHISTORIA (10 poäng)

Förutom sekundärlitteratur ca 350 sidor text, däribland förslagsvis Fotios homilia 10, Niketas Choniates *De signis*, beskrivningen av Nea ekklesia i Konstantin Porfyrogenetos biografi över Basileios I, Prokopios *Peri ktismáton* och *Ceremoniboken*.

Kurs 5. EPOS, VERSROMAN, BREV, EPIGRAM OCH PROFAN RETORIK (7 poäng)

Förutom sekundärlitteratur ca 300 sidor text, däribland *Digenes Akritas*, en versroman, en brevsamling, några epigram samt Leo VI:s liktal över Basileios I.

Kurs 6. PALEOGRAFI, HANDSKRIFTSKUNSKAP OCH TEXTHISTORIA (3 poäng)

Förutom sekundärlitteratur praktiska övningar i handskriftsläsning och handskriftsdatering.

Kurs 7. VALFRI KOMPONENT (10 poäng)

Kursen utformas i samråd med huvudhandledaren i enlighet med doktorandens särskilda intressen och forskningsinriktning. Han/hon kan t.ex. välja att koncentrera sig på en viss epok i Bysans historia, en viss sektor av det bysantinska samhället, bysantinska attityder till det antika arvet eller till Västeuropa, en hjälpvetenskap (t.ex. numismatik eller rättshistoria), en litterär genre, en författare, ett monument osv. På många specialområden är dock tillgången på expertis inom universitetet och överhuvudtaget inom landet begränsad och doktoranden kan därför bli tvungen att försöka tillgodose sina intressen vid någon utländsk institution.

Förutom ett aktivt deltagande i det högre seminariet i bysantinologi under utbildningstiden omfattar kursdelen i utbildningen för licentiatexamen följande sju kurser:

Kurs 1. HISTORIA OCH HISTORIESKRIVNING (7 poäng)

Omfattar ca 280 sidor text samt sekundärlitteratur.

Kurs 2. IDÉ OCH LÄRDOMSHISTORIA INKL. DE POLITISKA IDÉERNAS HISTORIA (7 poäng)

Omfattar ca 240 sidor text samt sekundärlitteratur.

Kurs 3. KYRKAN OCH DEN TEOLOGISKA LITTERATUREN (7 poäng)

Omfattar ca 280 sidor text samt sekundärlitteratur.

Kurs 4. KONST OCH ARKEOLOGISAMT KONSTANTINOPELS TOPOGRAFI OCH BYGGNADSHISTORIA (7 poäng)

Omfattar ca 240 sidor text samt sekundärlitteratur.

Kurs 5. EPOS, VERSROMAN, BREV, EPIGRAM OCH PROFAN RETORIK (5 poäng)
Omfattar ca 220 sidor text samt sekundärlitteratur.

Kurs 6. PALEOGRAFI, HANDSKRIFTSKUNSKAP OCH TEXTHISTORIA (2 poäng)

Kurs 7. VALFRI KOMPONENT (5 poäng)

Litteraturen för kurserna fastställs på sätt som institutionsstyrelsen bestämmer. Betr. bysantinska texter bör moderna editioner användas i den mån sådana finns. En lista över rekommenderad referens- och handboks litteratur samt andra hjälpmedel hålls tillgänglig på institutionen. Övrig sekundärlitteratur — monografier och artiklar — förnyas ständigt och ett lämpligt urval för resp. kursavsnitt bör vid varje tillfälle bestämmas i samråd med huvudhandledaren.

7 Examination

7.1 Kunskapsprov

Varje kurs avslutas med skriftligt eller muntligt prov. I vissa fall kan kontinuerlig kunskapskontroll ske i samband med undervisningen. Prov bedöms med något av betygen godkänd eller underkänd. Betyg skall bestämmas av lärare som utses av fakultetsnämnden.

7.2 Doktorsavhandling och disputation resp. licentiatuppsats och uppsatsventilering

Doktorsavhandling och licentiatuppsats skall avfattas på svenska, engelska, franska eller tyska. Något av dessa språk skall också användas vid disputation resp. ventilering av licentiatuppsatsen.

7.2.1 Avhandling och disputation för doktorsexamen

Som ett led i utbildningen skall doktoranden författa en vetenskaplig avhandling (doktorsavhandling). Avhandlingen skall vara ett självständigt tillämnande av vetenskapliga metoder på en forskningsuppgift av rimlig svårighetsgrad i förhållande till den disponibla tiden. Ämnet för avhandlingen bestäms i samråd med huvudhandledaren. Avhandlingen skall kvalitetsmässigt ligga på en sådan nivå att den uppfyller rimligt ställda krav för att antas till publicering i en vetenskaplig skriftserie eller tidskrift. Avhandlingen skall utformas antingen som ett enhetligt, sammanhängande vetenskapligt verk (monografi-avhandling) eller som en sammanläggning av vetenskapliga uppsatser, vilka doktoranden har författat ensam eller gemensamt med annan person, med en kort sammanfattning (sammanläggningsavhandling). Avhandlingsarbetet kan bedrivas som lagarbete, varvid arbetet skall organiseras så att de enskilda insatserna kan särskiljas och bedömas enligt samma grunder som individuella avhandlingar. Till varje doktorsavhandling skall fogas ett kortfattat referat på engelska ("abstract").

Avhandlingen skall försvaras muntligt vid en offentlig disputation. Avhandlingen bedöms med något av betygen godkänd eller underkänd. Vid betygsättningen skall hänsyn tas både till innehållet i avhandlingen och till försvaret av den. Betyget bestäms av en betygsnämnd, som utses av fakultetsnämnden för varje avhandling. Disputationen skall ledas av en ordförande. Vid disputationen skall det finnas en opponenter. Ordföranden och opponenter utses av fakultetsnämnden.

Fakultetsnämnden beslutar om minsta antal exemplar av avhandlingen inför disputationen och om ersättning för framställningskostnaderna för denna upplaga.

7.2.2 Vetenskaplig uppsats och uppsatsventilering för licentiatexamen

Licentiatuppsatsen skall vara resultatet av en självständig vetenskaplig forskningsinsats. Uppsatsämnet bör väljas tidigt under studierna. Studerande som inte har en bestämd avsikt att begränsa sina studier inom forskarutbildningen till licentiatexamen skall välja ämnet så att uppsatsen kan utvidgas till en doktorsavhandling. Uppsatsen skall vara av sådan kvalitet att den kan publiceras i en vetenskaplig tidskrift.

Den vetenskapliga uppsatsen skall granskas och försvaras muntligt vid ett offentligt seminarium. Dessförinnan skall den finnas tillgänglig på institutionen i minst tre terminsveckor. Anslag om tid och plats för seminariet och om var uppsatsen finns tillgänglig skall också tre veckor i förväg dels sättas upp på institutionen, dels skickas till systerinstitutioner vid andra svenska universitet och andra institutioner inom fakulteten. Fakultetsnämnden utser ordförande för seminariet, opponent samt betygsbestämmande lärare (examinator). Uppsatsen bedöms med något av betygen godkänd eller underkänd. Vid betygssättningen skall hänsyn tas både till uppsatsens innehåll och till försvaret av den. Uppsatsen skall arkiveras vid institutionen och vara allmänt tillgänglig. Ett exemplar skall också förvaras på universitetsbiblioteket.

8 Examen

För examen fordras att den forskarstuderande har fått betyget godkänd vid de prov som ingår i forskarutbildningen samt på doktorsavhandlingen/licentiatuppsatsen. På begäran utfärdas bevis om filosofie doktorsexamen resp. filosofie licentiatexamen till den som uppfyllt samtliga fordringar för examen.

Den som antagits till utbildning för doktorsexamen i bysantinologi kan avsluta en del av sin forskarutbildning med en licentiatexamen, som då avser en etapp inom forskarutbildningen. Efter avlagd licentiatexamen kan han/hon utan ansökan fortsätta sina studier till doktorsexamen. Doktorsexamen kan också avläggas utan föregående licentiatexamen. Det krävs inte att den studerande redan vid antagningen till forskarutbildningen bestämmer sig för att avlägga eller inte avlägga licentiatexamen.

Den som antagits till utbildning för licentiatexamen i bysantinologi avslutar sin forskarutbildning med en licentiatexamen omfattande 80 poäng, men kan efter avlagd examen ansöka om att antas till doktorandstudier.

9 Övriga anvisningar

Vid läsningen av de texter som ingår i kurserna skall den forskarstuderande med hjälp av tillgängliga kommentarer, översättningar, speciallexika och handböcker bredda och fördjupa de kunskaper om speciellt bysantinska termer och uttryckssätt och den bysantinska grekiskans övriga egenheter som förvärvats under grundutbildningen. Dessutom bör han/hon sträva efter att med originaltexternas hjälp komplettera och fördjupa handböckernas framställningar av olika delar av kulturen och samhällslivet i det bysantinska riket under olika perioder. Sekundärlitteraturen studeras inte bara för att inhämta ett visst kunskapsstoff; de lästa framställningarna skall även kritiskt analyseras och bedömas. Det är önskvärt att den forskarstuderande vid något tillfälle

under studietiden besöker Istanbul och bekantar sig med de bysantinska monument som bevaras där. Han/hon bör utnyttja alla tillfällen att studera bevarade prov på bysantinsk konst och arkitektur, bysantinskt konsthantverk och bysantinska mynt.

Studier som påbörjat forskarutbildning enligt äldre studieplan får slutföra sina studier enligt samma studieplan. Huvudhandledaren får för enskild studerande besluta om övergångsbestämmelser i de fall studerande enligt tidigare studieplan önskar övergå till föreliggande studieplan.

Bestämmelser av relevans för forskarutbildningen framgår av HF kap. 5, 8 och 9.